

6. Сакара Н. Ю. Проблеми доступності правосуддя у цивільних справах : монографія. Х. : Право, 2010. 256 с.
7. Захарова О. С. Доступність правосуддя за законодавством України. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2014. Вип. 64. С. 81-86.
8. Ніколенко Л. М. Теоретичні питання доступності правосуддя у господарському і цивільному судочинстві. *Вісник господарського судочинства*. 2009. № 2. С. 71-77.
9. Колеснікова І. С. Доступність правосуддя в адміністративних судах як правова категорія: визначення сутності. *Право і безпека*. 2011. № 4. С. 112-116.
10. Марочкін І. Є. Доступність правосуддя та гарантії його реалізації. Судова реформа в Україні. Проблеми та перспективи : матеріали наук.-практ. конф., 18-19 квітня 2002 р., м. Київ. К. ; Х.: Юрінком Інтер, 2002. С. 31-34.

Грибан Віталій Григорович,
Заслужений працівник народної освіти України,
доктор біологічних наук, професор
Дніпропетровського державного
університет внутрішніх справ

БЕЗПЕКА ПРАЦІ ТА ЇЇ ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У Міжнародному пакті про економічні, соціальні й культурні права, прийнятого Генеральною Асамблеєю ООН 16 грудня 1966 року, зазначається, що право на працю - це право кожної людини отримати можливості заробляти собі на життя працею, яку вона вільно обирає або на яку вільно погоджується. Праця є необхідним і корисним процесом, за якого, проте, при певних умовах діяльності людина може піддаватися дії небезпечних і шкідливих факторів виробничого процесу, що негативно відбивається на її здоров'ї. Конституція України гарантує кожній особі право на належні, безпечні і здорові умови праці. Це конституційне положення стало своєрідним принципом, на якому вибудовується цілий комплекс правових, соціально-економічних, санітарно-гігієнічних і лікувальнопрофілактичних заходів та засобів, що формують систему охорони праці усіх зайнятих громадян. Але не дивлячись на це в Україні стан охорони праці залишається незадовільним.

За даними ФПУ [1] кількість працюючих в умовах, що не відповідають установленим нормам з охорони праці, зросла за останні роки з 15 до 30 відсотків від загальної чисельності працівників і складає майже 3 млн. людей.

В середньому в шкідливих та небезпечних умовах праці на сьогоднішній день працює майже кожен третій робітник.

Продовжується негативна тенденція до збільшення кількості вперше виявлених профзахворювань, число яких складає 5000-7000 щорічно.

Майже 17 тис. громадян щороку стають інвалідами праці, понад 300 тис. осіб одержують компенсацію за відшкодування шкоди внаслідок трудового каліцтва або професійного захворювання. З них близько 50 тис. осіб

отримують компенсацію у зв'язку з втратою годувальника.

Небезпечна тенденція склалася в державі протягом останніх десяти років і з станом виробничого травматизму. Протягом 2011 – 2015 років в Україні на виробництві щорічно реєструється в середньому до 13 тис. нещасних випадків. Із них майже 10 % - зі смертельним наслідком.

За рівнем смертності на виробництві Україна випереджає всі країни ЄС і має найгірші показники, навіть в порівнянні з колишніми країнами СНГ (наприклад, Молдова, Естонія). Одна людина гине: в Україні - із 10 травмованих, у Німеччині – із 1260 травмованих, у Словаччині – із 208 травмованих. За такими показниками смертності на виробництві в Україні гірше у 126 разів ніж у Німеччині, майже у 20 разів ніж у Словаччині.

Наявність цих проблем створює негативний вплив на результати проведення економічних та соціальних реформ з відновлення економічного зростання і модернізації економіки держави.

Поряд з низьким рівнем охорони праці в Україні має місце високий рівень злочинності, що залишається однією з головних загроз для національної безпеки.

Професійна діяльність працівників правоохоронної галузі становить гостру проблему щодо їх безпеки. Викликані багатьма соціальними, економічними та іншими чинниками загострення кримінальної обстановки, зростання злочинності в її найбільш агресивних формах призводять до того, що випадки виникнення екстремальних ситуацій, коли життю або здоров'ю працівника цієї галузі загрожує реальна небезпека, стають все частішими. Від 7 до 12 % працівників правоохоронної діяльності під час виконання службових обов'язків зазнають тяжких фізичних та психічних травм. Випадки загибелі працівників становлять до 25 на рік. Зростає кількість нещасних випадків серед суддів, адвокатів, прокурорів та інших фахівців права, пов'язаних з їх професійною діяльністю. Останній трагічний випадок з правозахисницею Іриною Ноздовскою, яка була умисно вбита 1 січня 2018 року за свою професійну діяльність.

Стає зрозумілим, що протидія злочинності у сучасних умовах не може ефективно здійснюватися за пасивної позиції інститутів громадянського суспільства. Правоохоронні органи через об'єктивні та суб'єктивні причини не завжди можуть забезпечити повну безпеку суспільства від протиправних загроз. Такі небезпечні тенденції актуалізують необхідність пошуку шляхів удосконалення правоохоронної системи. Необхідний ресурс для протидії протиправним посяганням можуть надати інститути громадянського суспільства за рахунок роздержавлення правоохоронної діяльності. Цей процес помітний у законодавстві та практиці багатьох країн, де стимулюється та заохочується розвиток приватних детективних агентств: охоронних фірм, служб безпеки та різного роду громадських правоохоронних формувань. Саме сукупність таких інститутів, яким можуть належати деякі із суто правоохоронних функцій та ознак, становлять базис недержавної правоохоронної

діяльності [2,3].

Основні положення з охорони праці в правоохоронній діяльності встановлені і регламентуються Законом України "Про охорону праці", Кодексом законів про працю України, Цивільним кодексом, Кодексом цивільного захисту в Україні, Законом України "Про Національну поліцію", Законом України "Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів", Законом України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності" та ін., а також прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами, обов'язковими для виконання.

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші норми, ніж ті, що передбачені законодавством України, застосовуються норми міжнародного договору.

Питання юридичної відповідальності за порушення законодавства про охорону праці загалом і в правоохоронній діяльності зокрема знайшли своє відображення у Кримінальному кодексі України та Кодексі України про адміністративні правопорушення. Кримінальний кодекс України, наприклад, містить розділ X, присвячений злочинам проти безпеки виробництва. Статті 271, 275 передбачають кримінальну відповідальність за порушення вимог законодавства про охорону праці, правил, що стосуються безпечного використання промислової продукції або безпечної експлуатації будівель і споруд. У Кодексі про адміністративні правопорушення передбачено адміністративну відповідальність за порушення вимог законодавства про працю та охорону праці.

Оскільки служба переважної більшості працівників правоохоронних органів відбувається в умовах зі шкідливими факторами та пов'язана із спілкуванням з різними категоріями населення, постійно існує загроза інфікування соціально небезпечними хворобами. Тому особливо важливе значення для безпеки праці поліцейських та охорони їх здоров'я мають Закони України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про захист населення від інфекційних хвороб», «Про протидію захворюванню на туберкульоз», «Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ».

Слід зазначити, що всі вище зазначені законодавчі акти стосуються, як правило, працівників державної правоохоронної діяльності.

Недержавна правоохоронна діяльність в Україні законодавчо не врегульована. 13 квітня 2017 р. Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність», на який 7 червня 2017 р. Президент України наклав вето.

Іншою основною функцією недержавної правоохоронної діяльності є охоронна. Тривалий час ця діяльність в Україні потребувала врегулювання.

Наразі, 22.03.2012 р. був прийнятий Верховною Радою України Закон «Про охоронну діяльність», який встановлює засади та принципи здійснення охоронної діяльності в Україні.

У ньому міститься перелік організаційних, технічних, професійних вимог до ведення охоронної діяльності. Нормативний акт врегульовує широке коло питань, зокрема: перелік вимог до персоналу, якими правами та обов'язками володіють охоронці при здійсненні своїх повноважень та за яких обставин вони

можуть застосовувати спеціальні засоби, заходи фізичного впливу, та ін.

Закон «Про охоронну діяльність» встановлює вимоги до майбутніх охоронців: повноліття (досягнення 18 років), дієздатність, громадянство України, наявність пройденого професійного навчання чи професійної підготовки, наявність трудового договору із суб'єктом охоронної діяльності.

В Законі визначений правовий та соціальний захист персоналу охорони, зокрема: трудові колективи суб'єктів охоронної діяльності мають право створювати громадські об'єднання, персонал охорони підлягає обов'язковому страхуванню за рахунок коштів суб'єкта охоронної діяльності, працівником якого він є, на випадок загибелі, каліцтва або іншого ушкодження здоров'я.

На основі вище зазначеного можна прийти до висновку, що стан охорони праці як взагалі в державі, так і в правоохоронній діяльності потребує значного покращення та законодавчого врегулювання.

1. Сучасний стан охорони праці в Україні //Друга національна профспілкова доповідь Президенту України, у проекті Стратегії поліпшення стану охорони праці в Україні, Концепції Загальнодержавної програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2014-2018 роки.

2. Беліков Ю.М.Недержавна правоохоронна діяльність: передмова виникнення, поняття, місце в системі правоохоронної діяльності /Ю.М.Беліков //Наукоаий вісник Херсонського державного університету 2013. -Серия Юридичні науки. -Вип. 4. -Т.2 –С. 138-142.

3.Краснокутський С.В. Органи та цілі недержавної правоохоронної діяльності/С.В.Краснокутський//Вісник Харківського університету внутрішніх справ.-2013.- Випуск 27. –С.29-32